

Uvodnik predsjednika

Velika prilika političara

Političke stranke, posebice one parlamentarne, imaju odličnu priliku izglasavanjem Zakona o sprječavanju sukoba interesa pokazati biračima neposredno prije izbora da zaista imaju nakanu u idućem mandatu raditi prvenstveno u interesu svih građana

Predsjednik jedne od najvećih hrvatskih stranaka najavio je donošenje kodeksa ponašanja za njene dužnosnike. «Svi koji budu na izbornim listama stranke morat će prihvatiti kodeks i ponašati se u skladu s njim jer ne želimo da se birači ponovo razočaraju u našoj stranci», najavio je predsjednik.

Kodeks se još uvijek izrađuje i nije poznato što će sve regulirati, no već sada se zna da će se «i strogo i odlučno sankcionirati bilo kakvo odstupanje od kodeksa». Naime, ova stranka želi biračima reći da u zemlji postoji politička snaga koja je spremna zasukati rukave i izvući zemlju iz krize, a ne još jednom razočarati birače nepotizmom ili bilo čime drugim.

Inicijativa je za svaku pohvalu: biračima bi sigurno voljeli vidjeti na vlasti odgovorne osobe koje neće zlorabiti povjerenju i resurse za vlastitu korist, već za dobrobit sviju građana Hrvatske. S obzirom da je predizborno vrijeme ne čudi da se upravo sada jedna od najvećih hrvatskih stranaka odlučila na ovakav potez – sve stranke se upravo sada upiru u vjeriti birače kako su u njihovim redovima poštenu ljudi spremni raditi za zajedničko dobro. Međutim, pri tome zaboravljaju da su od uvjeravanja i deklaracija daleko djelotvornija djela. Nema političara na kugli zemaljskoj koji neće tvrditi da je sve što čini upravo u interesu njegovih birača, no daleko ih je manje za koje bi sami birači potvrdili da ne rade prvenstveno vođeni vlastitim interesima.

Hrvatske političke stranke, posebice one parlamentarne, imaju sada odličnu priliku da biračima neposredno prije izbora pokažu da zaista imaju nakanu u idućem mandatu raditi prvenstveno u interesu birača, a ne u vlastitom interesu. Konačni prijedlog Zakona o sprječavanju sukoba interesa uspješno je prošao kroz parlamentarnu raspravu početkom rujna: sve stranke su podržale njegovo donošenje i činilo se da je jedino otvoreno pitanje ostalo hoće li zakon biti potvrđen elektronskim ili manualnim izjašnjavanjem zastupnika. No, usprkos deklarativnoj podršci Zakon o sprječavanju sukoba interesa nije izglasan, navodno zbog izostanka kvoruma. Koja su bila preča zastupnička posla od donošenja zakona koji bi im omogućio neometan rad u idućem sazivu javnosti nije poznato, no treba se nadati da to nije bilo izbjegavanje donošenja ovog zakona kao što je to bio slučaj prošle godine.

Tada je prijedlog Zakona o sprječavanju sukoba interesa, u čijoj izradi su sudjelovali i članovi TIH-a, prošao prvo čitanje da bi nakon toga misteriozno nestao negdje u saborskoj proceduri. Prijedlog su neke stranke žestoko kritizirale nalazeći mu bezbroj mana. Nema zakona kojem se ne mogu pronaći mane, pa tako niti Zakonu o sprječavanju sukoba interesa, a upravo je na saborskim zastupnicima da u raspravi daju svoj obol i pomognu pronalaženju najboljeg mogućeg rješenja. U ovogodišnjoj raspravi o načinu izbjegavanja sukoba interesa zastupnici su bili daleko aktivniji u raspravi i sad bi samo još trebali potvrditi svoju spremnost da rade prvenstveno na dobrobit birača, a ne svoju, prvo potvrditi izglasavanjem ovog zakona a potom njegovim dosljednim provođenjem. Korist za njih je dvostruka: pokazat će biračima da su se spremni u potpunosti koncentrirati na rad za dobrobit sviju građana, a ujedno i otkloniti sve špekulacije o navodnim zlorabama povjerene im moći za vlastitu korist.

Zorislav Antun Petrović,
Predsjednik TIH-a

Indeks percepcije korupcije

Rekordan broj uvrštenih zemalja

U ovogodišnjem Indeksu percepcije korupcije (IPK) Transparency Internationala, koji će se objaviti 7. listopada, bit će obuhvaćeno preko stotinu zemalja. Hrvatska je u indeksu za 2002. godinu s prosječnom ocjenom 3,8 bila na 51. mjestu među 101 zemljom – najbolje je bila ocjenjena Finska s 9,7 bodova, a najlošije Nigerija s 1,6 bodova. Indeks se izračunava na temelju anketa provedenih među poslovnim ljudima, a na ljestvici od 0 do 10 prihvatljivom se smatra ocjena 5.

Varaždin

Prvi u seriji okruglih stolova

Transparency International Hrvatska organizira jednodnevni okrugli stol pod nazivom “Pravo na dostupnost informacija” u Gradskoj vijećnici u Varaždinu 7. listopada. Ovaj skup je dio lokalne inicijative TI Hrvatska koja je dio velikog regionalnog programa naziva “Povećana odgovornost u zemljama zapadnog Balkana», koji financira Ministarstvo vanjskih poslova Finske.

Zagreb

Kako ostvariti pravo na informacije

Dvodnevni okrugli stol pod nazivom “Regulacija prava na dostupnost informacija” Transparency International Hrvatska organizira 10. i 11. listopada 2003. godine u vijećnici Pravnog fakulteta u Zagrebu, Trg maršala Tita 14.

Regulacija prava na dostupnost informacija je tema nekoliko programa TIH-a koji se realiziraju uz financijsku potporu Ministarstva vanjskih poslova Finske, Otvorenog društva Hrvatska i Američke odvjetničke komore – pravne inicijative za Srednju i Istočnu Europu (ABA CEELI) Washington.

Konačni prijedlog Zakona o sprječavanju sukoba interesa

Za zakon nema tko da glasa

Premda su se sve parlamentarne stranke listom u raspravi pozitivno izjasnile o konačnom prijedlogu Zakona o sprječavanju sukoba interesa izostala je podrška zastupnika prilikom glasovanja – nije ih se dovoljno skupilo, a prema najavama konačno glasovanje bi trebalo uslijediti na sjednici koja počinje 25. rujna

Ni nakon dvije godine kako je ekspertni tim u kojem su sudjelovali i članovi TI Hrvatska, napisao zakon o sprječavanju sukoba interesa za državne dužnosnike, zakon nije donešen. Prema poslovniku Sabora, zakon bi trebao biti izglasan na sjednici krajem tekućeg mjeseca.

Početak rujna Saborski Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav jednoglasno je podržao Vladin konačni tekst zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti. Ovaj konačni tekst zakona sublimira zakon koji je nastao još 2001. godine, a čiji je autor najvećim dijelom prof. Josip Kregar, te zakon kojeg autorski potpisuje saborski zastupnik HSP-a Tonći Tadić, te donosi neke nove amandmane članova Odbora kao što su izmijena definicije sukoba interesa (situacija kada je nečiji privatni interes u suprotnosti sa javnim interesom), pitanje poklona i pitanje prenosa vlasničkih prava na treće osobe.

Na početku saborske rasprave o konačnom tekstu ovog zakona održanoj 5. rujna, ministrica pravosuđa Ingrid Antičević Marinović kazala je kako se donošenjem ovog zakona želi preventivno djelovati tj. spriječiti situacije u kojima može doći do sukoba interesa, odnosno želi se onemogućiti dužnosnike da osobni interes stavljaju iznad javnog. Donošenje ovog zakona važno je i zbog usklađivanja hrvatskog zakonodavstva s propisima EU, a i jedan je od temeljnih antikorupcijskih zakona nacionalne strategije za borbu protiv korupcije kao i antikorupcijske inicijative Pakta za stabilnost.

Premda su se sve parlamentarne stranke listom u raspravi pozitivno izjasnile o konačnom prijedlogu Zakona o sprječavanju sukoba interesa izostala je podrška zastupnika prilikom glasovanja – nije ih se dovoljno skupilo, a prema najavama konačno glasovanje bi trebalo uslijediti na sjednici koja počinje 25. rujna.

A.M.

Što donosi konačni prijedlog Zakona o sprječavanju sukoba interesa

Jasna pravila za djelotvorniju vlast

Zakonom o sprječavanju sukoba interesa točno je definirano što dužnosnici moraju učiniti kako bi uopće izbjegli da dođu situaciju da moraju odlučivati između vlastitog i javnog interesa

Zakon o sprječavanju sukoba interesa predviđa da dužnosnik, nakon izbora ili imenovanja na javnu dužnost, mora urediti svoje privatne poslove kako bi spriječio sukob interesa, a ako se takav sukob pojavi dužan ga je razriješiti u javnom interesu. U roku od 30 dana od stupanja na dužnost bio bi dužan podnijeti izvješće s podacima o imovini, stalnim приходima i imovini bračnog druga i maloljetne djece. Prije nego izvrši tu obvezu, dužnosnik ne bi mogao primiti plaću.

U popis više od 300 dužnosnika obuhvaćenih zakonom među ostalima ulaze saborski zastupnici, članovi Vlade, Hrvatske narodne banke, revizori, pučki pravobranitelj, tajnici Sabora i ministarstava, gradonačelnik Zagreba, predsjednici Hrvatskog fonda za privatizaciju, Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje te njihovi zamjenici, predstojnik Ureda predsjednika, načelnik Glavnog stožera i njegov zamjenik...

Predloženo je i da dužnosnik ne može zadržati dar u vrijednosti većoj od 500 kuna i treba ga treba prijaviti Povjerenstvu, a ne smije primiti novac bez obzira na iznos.

Dužnosnik koji je član nekog poduzeća morao bi prenijeti svoja upravljačka prava (dionice) na drugu osobu, koja ne može biti član njegove obitelji niti osoba s kojom je na neki način interesno povezan. Dužnosnici neće moći biti članovi uprava ili nadzornih odbora u poduzećima. Iznimno, mogli bi biti u nadzornim odborima poduzeća u državnom ili pretežito državnom vlasništvu koja su od posebnog državnog interesa, ali ne smiju primiti naknadu.

Slučajeve sukoba interesa utvrđivalo bi povjerenstvo koje imenuje Sabor. Četiri člana povjerenstva imenovalo bi se iz redova saborskih zastupnika, a trojica iz redova uglednih javnih djelatnika, a svi se biraju na razdoblje od sedam godina. U slučaju da utvrdi sukob interesa, povjerenstvo bi moglo izreći dužnosniku obustavu isplate plaće, opomenu i javno objaviti odluku protiv njega. A.M.

Dogovorena načelna suradnja

Izaslanstvo TIH-a je prezentiralo premijeru Račanu rezultate terenskog istraživanja o korupciji, sukobu interesa državnih dužnosnika i pravu na dostupnost informacija, a nakon razgovora načelno je dogovorena suradnja u evaluaciji Nacionalnog programa za borbu protiv korupcije

Hrvatski premijer Ivica Račan primio je izaslanstvo Transparency International Hrvatska u sastavu Zorislav Antun Petrović, predsjednik, prof. Josip Kregar, član Upravnog odbora i Ana Milovčić, izvršna direktorica, u petak, 19. rujna. Izaslanstvo TIH-a predstavilo je premijeru rezultate istraživanja o korupciji, konfliktu interesa državnih dužnosnika i pravu na dostupnost informacija, provedenog tijekom svibnja ove godine na reprezentativnom uzorku od tisuću građana.

Predsjednik Transparencyja Petrović u uvodnom dijelu osvrnuo se na potrebu provedbe ovakvog kompleksnog istraživanja posebice u dijelu ispitivanja građanstva o konfliktu interesa i dostupnosti informacija. Po njegovoj ocjeni je odluka Vlade RH o noveliranju, odnosno izmjenama i nadopunama zakona o zaštiti tajnosti podataka kojim bi informacije od javnog interesa postale poznate javnosti, korak naprijed stvaranju što transparentnije i odgovornije vlasti.

Prema ovom istraživanju, informacije od općeg značaja trebale bi biti dostupne svim građanima, uvid u dokumente transparentan, a javno djelovanje političara posve otvoreno i odgovorno prema interesima građana, kazao je ovom prilikom prof. Kregar, istaknuvši kako TI Hrvatska rješenje pronalazi u donošenju zakona kojim se regulira dostupnost informacija, a kojeg su nedavno napisali članovi TI Hrvatska, profesori asistenti na Pravnom fakultetu u Zagrebu, Viktor Gotovac i Đorđe Gardašević predvođeni ekspertizom prof. Kregara.

Komentirajući istraživanje TI Hrvatska, i govoreći o problemu korupcije općenito, premijer Račan je naglasio složenost ovog problema, od materijalnog, pravnog pa do moralnog aspekta. Račan je istaknuo kako je potrebno razviti svijest o nužnosti svih političkih i društvenih struktura na zajedničko suzbijanje korupcije na svim instancama.

Članovi TI su ovom prilikom predložili premijeru Račanu konkretniju suradnju posebno u dijelu evaluacije Nacionalnog programa za borbu protiv korupcije. Premijer je ovu ideju pozdravio, a konkretniji dogovori oko provedbe bi trebali uslijediti uskoro.

Antikorupcijski projekti

Izašla brošura “Politika i novac- prijedlozi za financiranje političkih stranaka i kampanja”

U brošuri, čiji autori su, Josip Kregar, Zdravko Petak i Đorđe Gardašević, su između ostalog predstavljene načini financiranja političkih stranaka, društveni i pravni kontekst financiranja političkih stranaka u Hrvatskoj te prijedloge promjena

Transparency International Hrvatska u sklopu dijela Anti-korupcijskog projekta koji je realiziran donacijom Američke vlade za međunarodni razvoj (USAID) izdala je brošuru “Politika i novac- prijedlozi za financiranje političkih stranaka i kampanja” čiji su autori prof. Josip Kregar, prof. Zdravko Petak i Đorđe Gardašević.

Ova brošura obuhvaća osnovne točke navedene problematike. Brošura započinje kraćim pregledom aktivnosti i ciljeva kojima se bavi Transparency International Hrvatska.

Treće poglavlje bavi se teorijskom analizom financiranja političkih stranaka i pokušava objasniti osnovnu razdiobu na privatno i javno financiranje, uz isticanje dobrih i loših strana obaju modela kroz komparativna iskustva. Tome su, kao neizbježan element prosudbe o izboru koji model prihvatiti, pridodana i razmatranja o fenomenu korupcije. Nakon toga slijedi poglavlje koje opisuje specifični društveni i pravni kontekst financiranja političkih stranaka u Republici Hrvatskoj. Posebno upućujemo čitatelja na izdvojeni dio teksta koji se odnosi na pravnu regulativu. Šesto poglavlje brošure bavi se analizom tih standarda, kao i radom u okviru osnovnih institucionalnih inicijativa.

Niz poglavlja završava tekstovima koji analiziraju zajedničke karakteristike utvrđenog stanja u različitim zemljama te prijedloge promjena. Na samom kraju, ove brošure, nalaze se neki izvori koji mogu poslužiti za daljnje upoznavanje s problematikom financiranja političkih stranaka i izbornih kampanja, kao i za redovito praćenje aktualnog stanja.

Tijekom mjeseca listopada, TI Hrvatska će promovirati ovu brošuru kroz medije kao i među nositeljima političke vlasti u RH kojima će ova brošura uvelike pomoći prilikom promišljanja o sadašnjim, a i budućim političkim kampanjama. Brošuru je moguće dobiti u prostorijama udruge. A.M.

Peti OECD-ov godišnji sastanak antikorupcijske mreže zemalja u tranziciji

Akcijski plan za zemlje bivšeg SSSR-a

Armenija, Azerbajdžan, Gruzija, Ruska federacija, Tadžikistan i Ukrajina usvojili su novi regionalni akcijski plan za borbu protiv korupcije koji definira obveze članica da naprave detaljnu procjenu antikorupcijskog zakonodavstva i institucija koje se bave provedbom tih zakona

Armenija, Azerbajdžan, Gruzija, Ruska federacija, Tadžikistan i Ukrajina usvojili su novi regionalni akcijski plan za borbu protiv korupcije u Istanbulu 10. rujna, na petom po redu godišnjem sastanku OECD-ove antikorupcijske mreže zemalja u tranziciji.

Ovaj akcijski plan definira obveze članica da naprave detaljnu procjenu antikorupcijskog zakonodavstva i institucija koje se bave provedbom tih zakona. Takve procjene u formi izvješća biti će rezensirane od strane međunarodnih stručnjaka sa područja OECD-ovih zemalja kako bi se što učinkovitije definirala područja na koja se trebaju usmjeriti buduće aktivnosti. Ovaj plan uključuje mjere za smanjivanje mogućnosti za korupciju pomoću efikasnije supervizije javnih službenika kao i provođenju aktivnosti kojima se smanjuje mogućnost za sukob interesa.

Ovogodišnji sastanak antikorupcijske mreže zemalja u tranziciji okupio je 120 sudionika iz 24 zemlje, članove međunarodnih nevladinih organizacija kao i predstavnike raznih financijskih institucija, te donatore.

Peta po redu godišnja skupština ACN-a za ciljeve je imala usvajanje antikorupcijskog akcijskog plana za Armeniju, Azerbajdžan, Gruziju, Rusku federaciju, Tadžikistan i Ukrajinu, reviziju tekućih regionalnih inicijativa, razgovor o prioritetnim pitanjima među kojima su svakako najznačajnija pitanja financiranja političkih stranaka, sukoba interesa i pitanje vjerodostojnih mehanizama za mjerenje korupcije, razmjenu iskustva i znanja po pitanju tri najznačajnija područja djelovanja: transparentnost i odgovornost javne vlasti, integritet i poštenje poslovnih aktivnosti, usvajanje ili razvoj institucijskih strategija za borbu protiv korupcije.

Anti-korupcijska mreža zemalja u tranziciji (Anti-Corruption Network for Transition Economies) osnovana je 1998. godine sa ciljem jačanja suradnje između nacionalnih vlada i organizacija civilnog društva koje u svojoj misiji imaju suzbijanje korupcije. Savjetodavno tijelo ove mreže trenutno čine OECD, Vijeće Europe, Otvoreno društvo, Svjetska banka, Europska banka za obnovu i razvoj, Europska komisija, Transparency International, Švicarski državni sekretarijat za gospodarska pitanja, UNDP i ABA CEELI. Ispred Transparency International Hrvatska ovaj skupštini nazočili su prof. Josip Kregar i Ana Milovčić. A.M.

Uredništvo:

Glavni urednik: Zorislav Antun Petrović
Izvršni direktor: Ana Milovčić
Art direktor: Ivo Rezo

www.transparency.hr

Kontakti: tel. 01/611 3263
 fax. 01/613 0064

Adresa: Trg S. Radića 3
 10 000 Zagreb

Bilten izlazi uz potporu Ministarstva vanjskih poslova Finske

Radionica antikorupcijske inicijative Pakta za stabilnost "Rješavanje sukoba interesa – od teorije do prakse"

Kuharica protiv sukoba interesa

Na ovom sastanku je predstavljena tzv. "kuharica" koja donosi prijedloge za rješavanje sukoba interesa koja se sastoji od različitih materijala poput modela zakonodavstva koji rješavaju pitanje sukoba interesa, dijagnostičkih testova, instrumenata provjere, studija dobrih slučajeva ili studije hipotetskih slučajeva

Predstavnici zemalja članica antikorupcijske inicijative su se nakon zagrebačkog sastanka održanog u svibnju ove godine ponovno susreli u Istanbulu 12. i 13. rujna sa ciljem istraživanja djelotvornih metoda identificiranja, rješavanja i prevencije sukoba interesa kao i povećanja transparentnosti i odgovornosti javnog procesa odlučivanja na koji problem sukoba interesa može utjecati.

Na ovom sastanku je predstavljena tzv. "kuharica" koja donosi prijedloge za rješavanje sukoba interesa koja se sastoji od različitih materijala kao što su: modeli zakonodavstva koji rješavaju pitanje sukoba interesa, dijagnostički testovi, instrumenti provjere, studije dobrih slučajeva, studije hipotetskih slučajeva itd. Naglašeno je kako namjera izdavanja ove vrijedne kompilacije nije obvezivanje zemlje članice na isključivo njeno korištenje već omogućavanje sudionicima ovog procesa učinkovit instrumentarij na kojem će se dalje izgrađivati mehanizam rješavanja tj. prevencije sukoba interesa primjenjiv u granicama određene zemlje.

Za vrijeme prvog dana trajanja ove dvodnevne radionice, sudionici su radili na studijama slučajeva centralne i jugoistočne Europe i na mogućim strategijama kako bi se što uspješnije takvi slučajevi riješili.

Zaključak radne grupe je da na sljedećem sastanku koji je predviđen za kraj studenog ove godine organizator osigura nazočnost ministarskog ranga, odnosno nazočnost onih ljudi koji se mogu obvezati na lobiranje za donošenje određenih zakonskih regulativa i provođenje istih.

A.M.